

Samenvatting

Op welke manieren besteden groene opleidingen aandacht aan procesnatuur en natuurlijke begrazing in hun lesprogramma en op welke manieren kan ARK Natuurontwikkeling bijdragen aan verbreding en verdieping van deze aandacht binnen deze opleidingen?

Student: Daan Bolle
Registratienummer: 891005092120
Organisatie: Stichting ARK
Begeleider ARK: Elma Duijndam
Begeleider WUR: Esther Turnhout
Leerstoelgroep: FNP
Stageperiode: 15-01-2017 t/m 16-05-2017

ARK
NATUUR
ONTWIKKELING

 WAGENINGEN
UNIVERSITY & RESEARCH

ARK Natuurontwikkeling is een organisatie die uitgestrekte, robuuste en dynamische natuur in Nederland en Europa ontwikkelt. Belangrijk is dat de nieuwe natuurgebieden zo worden ontworpen en ingericht dat de natuurlijke processen die op de specifieke locatie thuishoren, in beweging kunnen en mogen komen.

Vaak zijn de gebieden waar ARK aan de slag gaat niet in hun eigendom; ARK initieert en organiseert gebiedsontwikkelingen waarin nieuwe natuur bijdraagt aan zowel het ecologische alsmede het sociaaleconomische functioneren van de regio. Na de opstartperiode draagt ARK deze gebieden over aan andere beherende natuurorganisaties. Op deze manier werkt ARK samen met andere terrein beherende organisaties. Hierbij komt regelmatig naar voren dat de handelwijzen en keuzes van nieuwe beheerders en beleidmakers niet altijd aansluiten bij de filosofie van wilde natuur, natuurlijke processen en natuurlijke begrazing.

ARK is geïnteresseerd hoe het gesteld is met de aandacht voor en het begrip van procesnatuur en natuurlijke begrazing binnen groene vervolgoopleidingen, omdat de kennis en zienswijzen van nieuwe groene denkers, planners en uitvoerders voor een groot deel worden beïnvloed door de vooropleiding. ARK heeft de afgelopen 30 jaar veel kennis en inzichten opgedaan en wil deze kennis graag delen. Daaruit volgt ook de vraag hoe ARK – al dan niet via de opleidingen- kan bijdragen aan een verdieping van de kennis op dit gebied. Met dit probleem in gedachte is er een kennisvraag opgesteld.

Op welke manieren besteden groene opleidingen aandacht aan procesnatuur en natuurlijke begrazing in hun lesprogramma en op welke manieren kan ARK Natuurontwikkeling bijdragen aan verbreding en verdieping van deze aandacht binnen deze opleidingen?

Om deze vraag te beantwoorden heb ik 7 opleidingen bereid gevonden om mee te werken aan dit onderzoek die zijn weergegeven in de onderstaande lijst. Het doel om van alle opleidingsniveaus een duidelijk beeld te krijgen is daarmee ook bereikt. In verhouding zijn er relatief veel Mbo opleidingen die met het thema natuurbeheer te maken hebben, dit komt ook terug in de selectie van de onderzoeksgroepen

- MBO Bos- en Natuurbeheer en Eco- en Wildlife, Helicon Aperloorn
- MBO Toegepaste Biologie, Groenhorst Ede
- MBO Eco- en Wildlife, Helicon Geldermalsen
- HBO Landscape Environment Management, InHolland Delft
- HBO Bos- en Natuurbeheer, Van Hall Larenstein Velp
- BSc & MSc Bos- en Natuurbeheer, Wageningen Universiteit.

Voor elke opleiding is een semi-gestructureerd interview georganiseerd met een docent en/of de studiebegeleider. Daarnaast is er een digitale enquête onder de docenten en studenten verspreid. Een opleiding is namelijk geen vaststaand geheel, maar valt uiteen in de verschillende groepen mensen die bepalen hoe een lespakket er uit komt te zien. Daardoor is het noodzakelijk om niet alleen docenten te ondervragen, maar ook de studenten. Daarnaast volgende wilde ik ARK als organisatie goed leren kennen om beter onderschied te maken tussen de visie van ARK en andere

stromingen in het Nederlandse natuur- en begrazingsbeheer. Dit heb ik gedaan door het bezoeken van gebieden, het lezen van informatiebrochures en het praten met verschillende medewerkers.

De gegevens van de interviews en enquêtes worden geanalyseerd op de aandacht voor procesnatuur en natuurlijke begrazing binnen het lesprogramma. Ook de kennis en meningen van docenten over deze begrippen wordt meegenomen in deze analyse. Verder wordt er gekeken naar de bekendheid van ARK en de behoefte aan kennisdeling binnen de verschillende opleidingen.

De bevindingen uit de 6 interviews met vijf docenten van en één studiebegeleider bieden maar één perspectief op hoe verschillende thema's binnen een opleiding worden behandeld. Om die reden gelden deze resultaten als een blik op de studie door een bepaald venster, op deze manier dient dit onderzoek dan ook gebruikt te worden door ARK. Men krijgt door deze interviews een bepaald inzicht door een gekleurd venster, maar kan niet met zekerheid stellen dat het huis (opleiding) er van binnen precies zo uitziet als het specifieke beeld door een enkel raam (interview). Op deze manier kunnen de resultaten uit de interviews niet gegeneraliseerd worden voor andere docenten of vakken binnen zo'n opleiding. De enquêtes zouden deze algemene inzichten wel kunnen bieden, op die manier wordt het makkelijker om de opleidingen te vergelijken en de data binnen de interviews te verifiëren of tegen te spreken. Ondanks de tijdige verspreiding van de enquête door de geïnterviewde docenten en een aantal herinneringsmails, vielen de reacties op de enquêtes tegen.

Uiteindelijk blijkt dat verschillende opleidingen procesnatuur en natuurlijke begrazing op andere manieren behandelen in het lesprogramma. De variatie loopt van een volledige uitleg van alle natuurlijke processen die een rol spelen binnen die procesnatuur tot het behandelen van enkele natuurlijke processen. De mate van betrokkenheid met een opleiding door ARK en bekendheid van de educatieve middelen bij de docenten zouden een rol kunnen spelen in de aandacht die de procesnatuur krijgt binnen de verschillende lesprogramma's. Deze relatie zou echter ook andersom kunnen liggen; opleidingen die procesnatuur en natuurlijke begrazing behandelen zijn eerder op de hoogte van de visie van ARK en de educatieve middelen die daarbij horen. Binnen de huidige opleidingen wordt soms zijdelings aandacht wordt besteed aan procesnatuur en natuurlijke begrazing en dat docenten vaak niet goed op de hoogte zijn van de visie die ARK nastreeft in de natuur. Om deze situatie te verbeteren is het aan te raden dat ARK een actievere rol inneemt in de kennisdeling op groene scholen.

Naast deze conclusie roept dit onderzoek ook andere vragen op. Daarom worden er een aantal mogelijkheden voor vervolgstudies aangekaart. Ten eerste zou een goed overzicht van meningen binnen groene opleidingen met de ontwikkelde enquête de data uit dit onderzoek kunnen ondersteunen of tegenspreken. Door de tegenvallende ervaring met de digitale enquête zou het slim zijn om de enquêtes persoonlijk of klassikaal af te nemen. Zo kunnen er genoeg data om de verbanden tussen bekendheid, aandacht voor, en bekendheid met, proces natuur en natuurlijke begrazing en andere variabelen (leeftijd, agrarische achtergrond, zelf identificatie met natuur) worden verkregen.